

Έκθεση της ETUCE για τις πρόσφατες εξελίξεις σε ότι αφορά την εκπαίδευση και το εμπόριο

Οκτώβριος 2015

1. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Από την έναρξη της Αναπτυξιακής Ατζέντας Doha το 2001, τα μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου δεν έχουν μπορέσει να έλθουν σε συμφωνία και να ολοκληρώσουν την Αναπτυξιακή Ατζέντα Doha, γεγονός που έρχεται να αμφισβητήσει τη σημασία και το μέλλον του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Ο Azevedo, γενικός διευθυντής του ΠΟΕ, έχει κατ' επανάληψη προειδοποιήσει σχετικά μιλώντας για 'παράλυση' και 'υπαρξιακή κρίση' καθώς πολλά από τα ισχυρά μέλη του κάνουν προσπάθειες απελευθέρωσης του εμπορίου έξω από τα πλαίσια του ΠΟΕ. Οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου που περιγράφονται στη συνέχεια είναι επακόλουθα του αδιεξόδου που υπάρχει στον ΠΟΕ που αποδυναμώνει περισσότερο την υπόστασή του. Μια εξαίρεση σε αυτό είναι το Πακέτο Bali, το οποίο συμφωνήθηκε κατά την 9^η Υπουργική Συνδιάσκεψη τον Δεκέμβριο του 2013. Η 10^η Υπουργική Συνδιάσκεψη θα διεξαχθεί φέτος στο Ναϊρόμπι από τις 15-18 Δεκεμβρίου. Στόχος της είναι η ολοκλήρωση της Αναπτυξιακής Ατζέντας Doha, αλλά αυτό φαίνεται ανέφικτο κατά πολύ. Οι ΗΠΑ πρόσφατα διεμήνυσαν ότι η Συνδιάσκεψη Υπουργών στο Ναϊρόμπι θα είναι η τελευταία ευκαιρία για να κλείσει η Αναπτυξιακή Ατζέντα Doha. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι ΗΠΑ προωθούν την ατζέντα των υπηρεσιών και συγκεκριμένα, καταβάλλουν προσπάθειες να επιτευχθούν συμφωνίες σε αναπτυσσόμενους τομείς με σκοπό να καταστήσουν τους κανονισμούς για συμφωνίες στο εσωτερικό πιο 'διαφανείς' και αυτό να θεωρηθεί αποτέλεσμα της Συνδιάσκεψης στο Ναϊρόμπι. Η ιδέα είναι ότι οι εσωτερικοί κανονισμοί πρέπει να είναι 'αντικειμενικοί' και συνεπώς κανονιστικές ρυθμίσεις πρέπει να 'εξαλείψουν περιττά εμπόδια στο εμπόριο'. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη να εκτιμηθεί εάν ένας κανονισμός είναι 'περιττός' ή 'περισσότερο επαχθής απ' ότι χρειάζεται'.

2. Συμφωνία Εμπορίου για τις Υπηρεσίες

(Trade in Services Agreement, TiSA)

Οι διαπραγματεύσεις για τη *Συμφωνία Εμπορίου στις Υπηρεσίες* υπήρξε πρωτοβουλία των ΗΠΑ και της Αυστραλίας στις αρχές του 2012. Οι διαπραγματεύσεις για την TiSA προήλθαν ως απάντηση στο συνεχιζόμενο αδιέξοδο των εμπορικών διαβουλεύσεων μέσα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, μεταξύ των οποίων ήταν και οι συνομιλίες για την επέκταση της Γενικής Συμφωνίας του Εμπορίου Υπηρεσιών. Οι συμμετέχοντες αυτοαποκαλούνται 'Άληθινά Καλοί Φίλοι των Υπηρεσιών' και είναι οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές της απελευθέρωσης των υπηρεσιών. Οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται και στην παρούσα φάση στόχος

είναι η αντιμετώπιση των βασικών θεμάτων μέσα στο 2016. Στην TiSA συμμετέχουν η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Χιλή, η Ταϊβάν, η Κολομβία, η Κόστα Ρίκα, το Χονγκ Κονγκ, η Ισλανδία, το Ισραήλ, η Ιαπωνία, το Λιχτενστάιν, Ο Αγ. Μαυρίκιος, το Μεξικό, η Ν. Ζηλανδία, η Νορβηγία, το Πακιστάν, ο Παναμάς, το Περού, η Νότια Κορέα, η Ελβετία, η Τουρκία και οι ΗΠΑ. Η Ουρουγκάη και η Παραγουάη μόλις πρόσφατα αποσύρθηκαν από τις διαπραγματεύσεις.

Στην περίπτωση της Ουρουγκάης, η εγκατάλειψη των διαπραγματεύσεων έγινε ύστερα από τη δημιουργία στο εσωτερικό της χώρας ενός συνασπισμού με συνδικαλιστικές ενώσεις και άλλους οργανισμούς διαφόρων κοινωνικών φορέων, οι οποίοι αντιτάχθηκαν στις δυνητικά σοβαρές επιπτώσεις της TiSA. Οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται κατά τρόπο μυστικό και συνεπώς είναι γνωστές πολύ λίγες λεπτομέρειες σχετικά με τις προτάσεις που κατατίθενται. Ωστόσο, ύστερα από κάποιες διαρροές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε μια σελίδα αφιερωμένη στην TiSA προσπαθώντας να προωθήσει τη διαφάνεια. Παρ' ολ' αυτά, γεγονός είναι ότι η TiSA είναι από τις πιο μυστικές διαπραγματεύσεις. Στην ΕΕ, η εντολή για την TiSA δημοσιεύτηκε δύο χρόνια σχεδόν μετά την ψήφισή της. Δεν δημοσιεύονται καθόλου εκθέσεις προόδου μετά τους κύκλους διαπραγματεύσεων και δεν υπάρχει επίσης καμία συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Αντί αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οργανώνει sporadικά ενημερωτικές συναντήσεις με κοινωνικούς φορείς. Στη σελίδα της ΕΕ αφιερωμένη στην TiSA, δημοσιεύεται η αρχική πρόταση της ΕΕ για τις υπηρεσίες, η οποία αναφέρει σημαντικές δεσμεύσεις για τις υπηρεσίες εκπαίδευσης από ιδιωτική χρηματοδότηση, αν και οι δεσμεύσεις διαφέρουν λίγο μεταξύ των κρατών-μελών λόγω κάποιων ειδικών απαλλαγών που ισχύουν σε κάποια κράτη. Συνεπώς, η ΕΕ και τα κράτη-μέλη της ανοίγουν διάπλατα την πόρτα σε ξένες κερδοσκοπικές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης. Είναι ανησυχητικό ότι η ΕΕ καλεί τα κράτη-μέλη της να αναθεωρήσουν και περιορίζουν τις επιφυλάξεις που διατύπωσαν στην Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία (Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA) για τις διαπραγματεύσεις της TiSA (και της TTIP). Στις διατάξεις του βασικού κειμένου της πρότασης της ΕΕ, δεν υπάρχει ούτε μία αναφορά για εξαίρεση κάποιων δημόσιων υπηρεσιών ή των Υπηρεσιών Δημοσίου Συμφέροντος από το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας. Επιπρόσθετα, ο περιορισμός για την εκπαίδευση δημόσιας χρηματοδότησης έχει πολύ γενικό χαρακτήρα και δεν προσδιορίζεται επαρκώς¹. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λέει ότι η ΕΕ διατηρεί την ίδια προσέγγιση προς τις δημόσιες υπηρεσίες από τότε που έγινε η Γενική Συμφωνία Εμπορίου στις Υπηρεσίες (General Agreement on Trade in Services, GATS), ωστόσο, ο περιορισμός διαφέρει μεταξύ των διαφόρων συμφωνιών. Σε αντίθεση με το

¹ Αναφέρει «Η ΕΕ διατηρεί το δικαίωμα να θεσπίζει ή να διατηρεί οποιοδήποτε μέτρο αναφορικά με τις δημόσια χρηματοδοτούμενες υπηρεσίες εκπαίδευσης (CPC 92) και σε ότι επίσης αφορά στις ιδιωτικά χρηματοδοτούμενες άλλες υπηρεσίες εκπαίδευσης ((CPC 929)».

κείμενο της TiSA που αναφέραμε παραπάνω, στην CETA ο ορισμός είναι πιο ολοκληρωμένος².

Ένα άλλο προβληματικό θέμα αποτελεί η Επιφύλαξη της ΕΕ για τις Υπηρεσίες Κοινής ωφέλειας, η οποία στερείται σαφούς ορισμού³. Η έλλειψη σαφήνειας σε ότι αφορά τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας καθιστά τον τομέα της εκπαίδευσης πολύ ευάλωτο, καθώς η εκπαίδευση δεν συμπεριλαμβάνεται σε κανένα από τα παραδείγματα που παρατίθενται στην Επιφύλαξη για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Επιπρόσθετα, από την *EU-Singapore* και μετά η ΕΕ φαίνεται να μη θεωρεί την εκπαίδευση ως αγαθό κοινής ωφέλειας καθώς δεν υπάρχει υποσημείωση στη σχετική φράση που αναφέρεται στις υπηρεσίες εκπαίδευσης που χρηματοδοτούνται από ιδιώτες, ενώ αυτό συμβαίνει με άλλες δημόσιες υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένης της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών. Ένα άλλο σημείο αφορά στη σύνδεση των υπηρεσιών εκπαίδευσης με το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce), το οποίο αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία με τις εξελίξεις που σημειώνονται στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) και του ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βρίσκεται στη διαδικασία διαμόρφωσης των προτάσεων του για τις διαπραγματεύσεις TiSA, οι οποίες πρόκειται να εγκριθούν από την

² Αναφέρει «η ΕΕ διατηρεί το δικαίωμα να θεσπίζει ή να διατηρεί οποιοδήποτε μέτρο αναφορικά με την παροχή όλων των υπηρεσιών εκπαίδευσης οι οποίες λαμβάνουν δημόσια χρηματοδότηση ή κρατική βοήθεια με οποιαδήποτε μορφή, και δεν θεωρούνται συνεπώς ότι χρηματοδοτούνται ιδιωτικά.

Η ΕΕ, εκτός από την Τσεχία, την Ολλανδία, τη Σουηδία, τη Σλοβακία, διατηρεί το δικαίωμα να θεσπίζει ή να διατηρεί οποιοδήποτε μέτρο αναφορικά με την παροχή ιδιωτικά χρηματοδοτούμενων άλλων υπηρεσιών εκπαίδευσης (CPC 929), που σημαίνει εκτός από εκείνες που έχουν χαρακτηριστεί ως υπηρεσίες πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας, ανώτατης εκπαίδευσης και υπηρεσίες εκπαίδευσης ενηλίκων.

Όπου επιτρέπεται η παροχή ιδιωτικά χρηματοδοτούμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης από ξένο πάροχο, η εμπλοκή των ιδιωτικών φορέων στο εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να υπόκειται στην εκχώρηση δικαιώματος που αναγνωρίζεται στη βάση των μη διακρίσεων.»

³ « Σε όλα τα κράτη-μέλη, οι υπηρεσίες που θεωρούνται κοινής ωφέλειας σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο μπορεί να αποτελούν αντικείμενο κρατικών μονοπωλίων ή αποκλειστικών δικαιωμάτων που εκχωρούνται σε ιδιωτικούς φορείς. Παροχές κοινής ωφέλειας υπάρχουν σε τομείς όπως επιστημονικές και τεχνικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, τεχνικές υπηρεσίες δοκιμής και ανάλυσης, περιβαλλοντικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες μεταφοράς και βοηθητικές υπηρεσίες για όλα τα μέσα μεταφοράς. Αποκλειστικά δικαιώματα αυτών των υπηρεσιών συνήθως χορηγούνται σε ιδιώτες, για παράδειγμα ιδιώτες με εκχωρήσεις από δημόσιες αρχές που υπόκεινται σε συγκεκριμένες υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών. **Με δεδομένο ότι οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας συχνά λειτουργούν και σε περιφερειακό (μη κεντρικό) επίπεδο, ένας λεπτομερής και εξαντλητικός σχεδιασμός συγκεκριμένα ανά τομέα δεν είναι πρακτικός.**

Αυτή η επιφύλαξη δεν ισχύει για τις τηλεπικοινωνίες και τις σχετικές υπηρεσίες Η/Υ.»

ολομέλεια στις αρχές του επόμενου χρόνου. Ο εισηγητής έχει δηλώσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και της υγείας) δεν είναι για πώληση και διαπραγμάτευση. Το προσχέδιο της έκθεσης δημοσιεύτηκε στις 12 Οκτωβρίου 2015.

3. Δια-Ειρηνική Συνεργασία (Trans-Pacific Partnership, TPP)

Η Δια-Ειρηνική Συνεργασία (TPP) είναι μια ολοκληρωμένη εμπορική και επενδυτική συμφωνία μεταξύ της Αυστραλίας, του Μπρούνι, του Καναδά, της Χιλής, της Ιαπωνίας, της Μαλαισίας, του Μεξικού, της Νέας Ζηλανδίας, του Περού, της Σιγκαπούρης, των ΗΠΑ και του Βιετνάμ. Η TPP καλύπτει το 40% της παγκόσμιας οικονομίας. Η ΤΠΠ ολοκληρώθηκε στις 5 Οκτωβρίου του 2015 ύστερα από διαπραγματεύσεις πέντε ετών. Οι διαπραγματεύσεις έγιναν εν κρυπτώ και λιγοστές λεπτομέρειες της συμφωνίας έχουν συνεπώς γίνει γνωστές, παρ' ολ' αυτά έχουμε μια σειρά διαρροών από τις διαπραγματεύσεις. Ακόμη και μετά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων η συμφωνία δεν έχει δημοσιευτεί και στη δήλωση των Υπουργών των χωρών της Δια-Ειρηνικής Συνεργασίας έγινε προφανές ότι η δημοσίευσή της δεν προβλέπεται να γίνει στο εγγύς μέλλον. Η δήλωση αναφέρει: 'για να επισημοποιηθούν τα αποτελέσματα της συμφωνίας, τα μέρη της διαπραγμάτευσης θα συνεχίσουν την τεχνική δουλειά για να ετοιμάσουν ένα ολοκληρωμένο κείμενο για δημοσίευση, συμπεριλαμβανομένου του νομικού ελέγχου, της μετάφρασης, της σύνταξης και του ελέγχου του κειμένου'. Δεν είναι επίσης δεδομένο ότι η ΤΠΠ θα εγκριθεί από το Αμερικανικό Κογκρέσο, ιδιαίτερα τώρα που πλησιάζουν οι προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ με τους δημοκρατικούς υποψήφιους όπως τον Bernie Sanders και την Hillary Clinton να εγείρουν προβληματισμούς σχετικά με το περιεχόμενο της ΤΠΠ.

Προφανώς, πολλά αγαθά και υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται στην ΤΠΠ, όμως δεν υπάρχουν λεπτομέρειες για το πώς πρόκειται να επηρεαστεί η εκπαίδευση· ωστόσο υποθέτουμε ότι η εκπαίδευση έχει επίσης συμπεριληφθεί, καθώς αποτελεί πεδίο έντονου αμερικανικού ενδιαφέροντος. Η ΤΠΠ συμπεριέλαβε επίσης και τον επίμαχο μηχανισμό *Επίλυσης Διαφορών μεταξύ Κράτους & Επενδυτή* (Investor-State Dispute Settlement, ISDS).

4. Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία (Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA)

Οι διαπραγματεύσεις CETA μεταξύ του Καναδά και της ΕΕ ξεκίνησαν τον Μάιο του 2009 και η συμφωνία ολοκληρώθηκε τον περασμένο Οκτώβριο. Η CETA αυτή τη στιγμή βρίσκεται στο στάδιο του νομικού ελέγχου και της μετάφρασης. Το συμπυκνωμένο κείμενο της CETA είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EC). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλει την CETA για έγκριση στο

Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το νωρίτερο δυνατό μέσα στο 2016. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έχει διατυπώσει κάποιες προτάσεις για την CETA και ένα προγραμματισμένο σεμινάριο που ήταν να γίνει τον περασμένο μήνα ακυρώθηκε. Η υπάρχουσα Καναδική κυβέρνηση προωθεί σθεναρά την CETA, όμως καθώς διεξάγονται εθνικές εκλογές στον Καναδά στις 19 Οκτωβρίου του 2015, αυτό μπορεί να αλλάξει με μια νέα κυβέρνηση.

Οι διαπραγματεύσεις CETA είναι σημαντικές επειδή η συμφωνία αυτή θα αποτελέσει το πρότυπο για τις διαπραγματεύσεις TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership), Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου & Επενδύσεων) και για τις άλλες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου που επιδιώκει η ΕΕ. Η CETA συμπεριλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον επίμαχο μηχανισμό ISDS, *Επίλυση Διαφορών μεταξύ Κράτους & Επενδυτή*, ένα λιμνάζον θέμα, και τη ρήτρα 'ratchet' που 'κλειδώνει' τα υπάρχοντα επίπεδα απελευθέρωσης, τους νέους περιορισμούς στα ρυθμιστικά μέτρα και τους καινούργιους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις. Οι υπηρεσίες είναι ένα μεγάλο κομμάτι της CETA και οι αξιωματούχοι έχουν σχολιάσει ότι σε αυτό το σκέλος έχουν αναλώσει πολύ χρόνο στις διαπραγματεύσεις. Η ΕΕ έχει προχωρήσει σε σημαντικές δεσμεύσεις αναφορικά με τις ιδιωτικά χρηματοδοτούμενες υπηρεσίες εκπαίδευσης, έστω και αν οι δεσμεύσεις αυτές διαφέρουν μεταξύ των κρατών-μελών λόγω συγκεκριμένων εξαιρέσεων/απαλλαγών που ελήφθησαν υπόψη. Κατά συνέπεια, η ΕΕ και τα κράτη-μέλη της ανοίγουν αποτελεσματικά την πόρτα προς τους ξένους κερδοσκοπικούς παρόχους εκπαίδευσης και δίνουν καινούργια δικαιώματα στους ξένους επενδυτές που ξεπερνούν οποιαδήποτε υπάρχουσα εμπορική δέσμευση. Ένα σχετικό πρόβλημα που είναι η εισχώρηση των ιδιωτών παρόχων υπηρεσιών εκπαίδευσης στις εμπορικές συμφωνίες προκύπτει από το μικτό χαρακτήρα, δημόσιο-ιδιωτικό, που έχουν τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα. Επιπλέον, δεν υπάρχει ούτε μία αναφορά για οποιαδήποτε εξαίρεση σε ότι αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος από το στόχαστρο της συμφωνίας· γίνεται αναφορά μόνο στην κυβερνητική εξουσία, η οποία όμως δεν επαρκεί για να προστατέψει δημόσιες υπηρεσίες όπως η εκπαίδευση. Συνεπώς, η CETA απειλεί να παγιώσει και να εντείνει τις πιέσεις για ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης.

5. Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου & Επενδύσεων, (Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP)

Η Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου & Επενδύσεων (TTIP) είναι μια συνολική συμφωνία για το εμπόριο και τις επενδύσεις μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ. Οι συνομιλίες έχουν σκοπό να μειώσουν ή να άρουν τα εμπόδια στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, να εγγυηθούν τα δικαιώματα του επενδυτή, και να προωθήσουν μια

ρυθμιστική συνεργασία. Οι διαπραγματεύσεις TTIP ξεκίνησαν τον Ιούλιο του 2013 και από τότε έχουν γίνει δέκα γύροι διαπραγματεύσεων. Ο ενδέκατος γύρος έχει προγραμματιστεί για τις 19-23 Οκτωβρίου του 2015. Οι διαπραγματεύσεις έχουν κρατήσει πολύ και χωρίς αποτέλεσμα και τα διαπραγματευόμενα μέρη είχαν εξαγγείλει ένα καινούργιο ξεκίνημα στις διαπραγματεύσεις για τον Δεκέμβριο του 2014. Οι ηγέτες της ΕΕ δήλωσαν τότε ότι οι διαπραγματεύσεις για την TTIP πρέπει να ολοκληρωθούν το 2015 και να συμπεριληφθούν στα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 19-23 Μαρτίου του 2015. Ωστόσο, μια τέτοια καταληκτική ημερομηνία γενικά θεωρείται μη ρεαλιστική και αμφισβητείται γενικά αν είναι δυνατή μια συμφωνία κατά τη διάρκεια διακυβέρνησης του Προέδρου Ομπάμα. Η προκαταρκτική εργασία για τις διαπραγματεύσεις άρχισε το 2011 όταν η ΕΕ και οι ΗΠΑ δημιούργησαν την Ομάδα Εργασίας Υψηλού Επιπέδου για την Απασχόληση και την Ανάπτυξη. Το αντικείμενο της αρμοδιότητάς της ήταν να διερευνήσει κατά πόσο ήταν εφικτή μια συνολική συμφωνία για το εμπόριο που θα κάλυπτε όλους τους τομείς καθώς και τα πιθανά οφέλη από τη συμφωνία. Η Ομάδα Εργασίας ολοκλήρωσε το έργο της προτείνοντας την έναρξη των επίσημων συνομιλιών.

Ο μηχανισμός Επίλυσης Διαφορών μεταξύ Κράτους & Επενδυτή (ISDS) είναι το πιο επίμαχο σημείο. Οι επικριτές του ISDS τονίζουν ότι οι σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες ανέπτυξαν τρόπους διαχωρισμού της εξουσίας, δηλαδή μεταξύ της νομοθετικής, της εκτελεστικής και της δικαστικής. Σε αντίθεση, ο ISDS συγκεντρώνει τις εξουσίες. Το σύστημα ISDS δίνει στους διαιτητές την εξουσία να εξετάζουν όλη τη νομοθεσία, τις κυβερνητικές και τις δικαστικές αποφάσεις και αξιοσημείωτα δεν αναγνωρίζει τη διάκριση των εξουσιών, στερείται βασικές θεσμικές εγγυήσεις για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, και συνεπώς υπονομεύει τη δημοκρατική λήψη αποφάσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε μια δημόσια διαβούλευση για τον ISDS στην TTIP τον Μάρτιο του 2015. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την από καιρό αναμενόμενη έκθεση σχετικά με τη δημόσια διαβούλευση για τον ISDS στην TTIP στις 13 Ιανουαρίου 2015. Η έκθεση παρουσίασε την ανάλυση που προέκυψε από τις 150.000 υποβολές σχολίων που δέχτηκε η δημόσια διαβούλευση, εκ των οποίων το 97% των απαντήσεων ήταν αντίθετες στην χρήση του ISDS στην TTIP ή ήταν γενικά αντίθετες στην TTIP. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα έγγραφο τον Μάιο και μια νομική πρόταση για ένα δικαστικό σύστημα για τις επενδύσεις στα πλαίσια της TTIP. Αυτό θα σήμαινε ότι θα δημιουργούνταν ένα κρατικό δικαστικό σύστημα για επενδύσεις που η σύνθεσή του θα αποτελούνταν από ένα Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο και ένα Δικαστήριο για Προσφυγές/Εφέσεις, αντί του μηχανισμού ISDS στην περίπτωση της TTIP. Παρόλο που αυτή είναι μια βελτιωμένη πρόταση σε σύγκριση με τον ISDS, αυτό το δικαστικό σύστημα θα είναι στη διάθεση μόνο των ξένων επενδυτών και με αυτό τον τρόπο δίνονται ειδικά δικαιώματα μόνο

σε ξένους επενδυτές. Επιπρόσθετα, είναι μάλλον απίθανο να συμφωνήσουν οι ΗΠΑ με μία τέτοια πρόταση.

Η **Δήλωση της ETUCE** για την προστασία των επενδύσεων στη συμφωνία της ΕΕ για τις επενδύσεις επισημαίνει ότι ο ISDS είναι ένας προβληματικός μηχανισμός ο οποίος είναι αντιφατικός και περιορίζει το δικαίωμα της ρύθμισης. Εγείρει συγκεκριμένους προβληματισμούς στον τομέα της εκπαίδευσης. Ιδιωτικές εταιρίες θα μπορούν στο μέλλον να αμφισβητήσουν την ποιότητα (της εκπαίδευσης) και τα πρότυπα πιστοποίησης μέσω του ISDS, εάν θεωρήσουν ότι τα συγκεκριμένα πρότυπα αποτελούν 'κεκαλυμμένα εμπόδια για το εμπόριο' ή είναι 'περισσότερο επαχθή απ' ότι χρειάζεται'. Όπως τονίζεται στη **Δήλωση της ETUCE**: «Αυτά τα πρότυπα ποιότητας και πιστοποίησης είναι πολύ σημαντικά στη διασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση και συνεπώς ο ISDS θέτει πολύ σημαντικούς κινδύνους στον τομέα της εκπαίδευσης και στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων γενικότερα». Πιο λεπτομερείς πληροφορίες για τα προβλήματα του ISDS υπάρχουν στη μελέτη **«Μορφές Προστασίας των Επενδύσεων και ISDS στην TTIP από τη σκοπιά των συνδικαλιστικών ενώσεων»**.

Ένα νέο σύνολο προτάσεων/προσφορών για τις υπηρεσίες ήταν αντικείμενο των συνομιλιών στο γύρο των διαπραγματεύσεων που διεξήχθη τον Ιούλιο του 2015. Υπήρξε διαφωνία μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ για το ποια προσέγγιση λίστας να ακολουθήσουν. Οι ΗΠΑ παραδοσιακά χρησιμοποιούν την προσέγγιση της αρνητικής λίστας⁴, ενώ η ΕΕ παραδοσιακά χρησιμοποιεί την προσέγγιση της θετικής λίστας, αλλά η πρόταση/προσφορά για τις υπηρεσίες της ΕΕ βασίστηκε σε μια υβριδική προσέγγιση που χρησιμοποιούσε την αρνητική λίστα σε ότι αφορά την μεταχείριση στο εσωτερικό των χωρών και τη θετική λίστα σε ότι αφορά την πρόσβαση στην αγορά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την τροποποιημένη πρότασή της για τις υπηρεσίες στις 31 Ιουλίου 2015, ωστόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δήλωσε ότι περιμένουν τις κυριότερες αλλαγές να γίνουν αργότερα στην πορεία των διαπραγματεύσεων. Η συμφωνία πλαίσιο στην πρόταση της ΕΕ καλύπτει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, ενώ δεν υπάρχει καμία αναφορά για οποιαδήποτε εξαίρεση για τις δημόσιες υπηρεσίες ή τις Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας· αναφέρεται μόνο η κυβερνητική εξουσία η οποία δεν αρκεί για να προστατεύσει δημόσιες υπηρεσίες

⁴ Σχόλιο της Μτφ: Σε μια διεθνή συμφωνία, αρνητική λίστα είναι η κατάρτιση μιας λίστας με όλα τα είδη, προϊόντα, υπηρεσίες, κλπ για τα οποία η συμφωνία δεν θα ισχύει, με τη δέσμευση ότι η συμφωνία ισχύει για όλα τα άλλα που δεν αναφέρονται στη λίστα. Αντίστοιχα, η θετική λίστα σε μια διεθνή συμφωνία σημαίνει ότι καταρτίζεται μια λίστα με όλα τα είδη, προϊόντα, υπηρεσίες κλπ για τα οποία ισχύει η συμφωνία, χωρίς καμία δέσμευση να ισχύσει η συμφωνία για κάτι άλλο που δεν αναφέρεται στη λίστα.

όπως η εκπαίδευση. Αντίθετα, η συμφωνία πλαίσιο επανειλημμένα αναφέρει ότι τα μέτρα «δεν πρέπει να είναι περισσότερο επαχθή από ότι χρειάζεται». Επιπρόσθετα, η πρόταση για τις υπηρεσίες περιλαμβάνει 3 παραρτήματα. Τα παραρτήματα 1 και 2 χρησιμοποιούν την αρνητική λίστα και το παράρτημα 3 χρησιμοποιεί τη θετική λίστα. Η επιφύλαξη που διατυπώνεται για τη δημόσια εκπαίδευση (βλ. σημείωση 2) περιέχει έναν καλύτερο ορισμό από αυτόν που αναγράφεται στην GATS· παρ' ολ' αυτά, η προστασία είναι περιορισμένη λόγω του ότι αναγράφεται στα παραρτήματα και όχι στη συμφωνία πλαίσιο. Μια σωστή εξαίρεση μέσα στη συμφωνία πλαίσιο θα κάλυπτε και τα παραρτήματα καθώς και μεταγενέστερες τροποποιήσεις και με αυτό τον τρόπο θα παρείχε μεγαλύτερη προστασία στις δημόσιες υπηρεσίες μεταξύ των οποίων είναι και η εκπαίδευση.

Η ΤΤΙΡ σκοπεύει να υιοθετήσει σημαντική ρυθμιστική συνεργασία θέτοντας καινούργιους κανόνες, προδιαγραφές και διαδικασίες σε πολλούς τομείς που δεν καλύπτονται από άλλες εμπορικές συμφωνίες. Υπάρχει επίσης η πρόταση για τη δημιουργία μιας Αρχής Ρυθμιστικής Συνεργασίας (Regulatory Cooperation Body, RCB). Η Αρχή αυτή θα συγκαλεί τους αντιπροσώπους των ρυθμιστικών φορέων της ΕΕ και των ΗΠΑ με σκοπό να επιβλέπουν την εφαρμογή των δεσμεύσεων που έχουν συμφωνηθεί και στη συνέχεια να ορίζουν τις νέες προτεραιότητες για ρυθμιστική συνεργασία αποφασίζοντας από κοινού για μελλοντικές ρυθμίσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τα διαπραγματευόμενα μέρη θα αποφασίζουν για το πλαίσιο μιας τέτοιας ρυθμιστικής συνεργασίας και ότι οι ρυθμιστές θα κάνουν 'την τεχνική εργασία. Ωστόσο, η πρόταση θα μπορούσε να σημαίνει ότι το Συμβούλιο Συνεργασίας θα λάμβανε υπόψη του την καινούργια νομοθεσία όπως επίσης και μη νομοθετικές πράξεις. Η ρυθμιστική συνεργασία δυνητικά έχει πολλές σοβαρές επιπτώσεις στον τομέα της εκπαίδευσης, καθώς έχει στόχο να συμπεριλάβει τα προαπαιτούμενα για εγκρίσεις λειτουργίας, αδειοδοτήσεις και τα τυπικά προσόντα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε με μεγάλη, καθαρή πλειοψηφία τις συστάσεις του για την ΤΙΙΡ στις 8 Ιουλίου 2015. Η Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου (INTA) ήταν υπεύθυνη για τη σύνταξη των συστάσεων αυτών, αλλά και άλλες 14 επιτροπές είχαν εμπλακεί σε αυτή τη διαδικασία.